

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členov senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Márie Usačevovej v právnej veci navrhovateľa **P. D.**, bytom D.D., V.V., proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, **o invalidný dôchodok**, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 15. novembra 2010, č. k. 15Sd/71/2010-20, jednohlasne, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 15. novembra 2010, č. k. 15Sd/71/2010-20 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporkyne z 27. novembra 2009, číslo X.X., **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 15. novembra 2010, č. k. 15Sd/71/2010-20 zrušil rozhodnutie z 27. novembra 2009, číslo X.X., ktorým odporkyňa zamietla žiadosť navrhovateľa o invalidný dôchodok z dôvodu nesplnenia podmienky potrebnej doby (päť rokov) dôchodkového poistenia pre vznik nároku na invalidný dôchodok, s odôvodnením, že navrhovateľ získal v posledných desiatich rokoch ku dňu vzniku invalidity, teda 30. septembra 2009 celkom 1 rok a 52 dní dôchodkového poistenia. Súd prvého stupňa vec vrátil

odporkyne na ďalšie konanie a navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie odporkyne považoval za nepreskúmateľné preto, že v jeho odôvodnení nie sú uvedené skutkové zistenia odporkyne ohľadom posúdenia zdravotného stavu navrhovateľa, o dátume vzniku jeho invalidity a určení miery poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Súčasne krajský súd vyslovil názor, že ak odporkyňa rozhodla pred 1. januárom 2010, teda pred účinnosťou zákona č. 449/2008 Z. z. (zrejme nesprávne súd v písomnom vyhotovení rozsudku uviedol zákon č. 448/2008 Z. z.) a navrhovateľ podal návrh na preskúmanie napadnutého rozhodnutia až po tomto dátume a o jeho žiadosti nebolo do 1. januára 2010 právoplatne rozhodnuté, je potrebné považovať žiadosť navrhovateľa o invalidný dôchodok podanú pred 1. januárom 2010 aj za žiadosť navrhovateľa podanú podľa § 293ax zákona č. 41/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). V dôsledku tejto skutočnosti má odporkyňa tiež zisťovať, či navrhovateľ splnil podmienku potrebnej doby dôchodkového poistenia podľa § 72 zákona o sociálnom poistení účinnom od 1. januára 2010.

Proti tomuto rozsudku podala odvolanie odporkyňa, ktorá poukázala na skutočnosť, že navrhovateľ žiadosťou z 30. septembra 2009 požiadal o priznanie invalidného dôchodku od 30. septembra 2009 a od uvedeného dňa bol invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 50 %. Navrhovateľ však nezískal ku dňu vzniku invalidity potrebnú dobu dôchodkového poistenia (päť rokov v posledných desiatich rokoch), lebo v rozhodnom období získal len 1 rok 52 dní dôchodkového poistenia. Odporkyňa nesúhlasila s právnou fikciou krajského súdu, že navrhovateľ, ktorý podal žiadosť o invalidný dôchodok 30. septembra 2009 podal zároveň aj žiadosť podľa § 293ax ods. 1 zákona o sociálnom poistení (v znení zákona č. 449/2008 Z. z.), účinnom od 1. januára 2010. Poukázala na znenie § 293ax ods. 1 zákona, podľa ktorého o nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok podľa § 293ax ods. 1 zákona o sociálnom poistení (v znení zákona č. 449/2008 Z. z.) účinnom od 1. januára 2010, je možné rozhodnúť len na základe novej žiadosti navrhovateľa o invalidný dôchodok k 1. januáru 2010. Z toho dôvodu odporkyňa navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie krajského súdu zmenil.

Navrhovateľ sa k odvolaniu odporkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 OSP preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné.

Podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistenec má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal invalidný, získal počet rokov dôchodkového poistenia uvedený v § 72 a ku dňu vzniku invalidity nedovršil dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistenec je invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Podľa § 72 ods. 1 a ods. 2 zákona o sociálnom poistení počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku nad 28 rokov je najmenej päť rokov. Počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok sa zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity, a ak ide o poistenca vo veku nad 28 rokov, z posledných desiatich rokov pred vznikom invalidity.

Podľa § 255 ods. 1 zákona o sociálnom poistení za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 293ax ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistencovi, ktorému nevznikol nárok na invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2010 z dôvodu nezískania potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia a ktorý nesplnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo nebol mu priznaný predčasný starobný dôchodok, Sociálna poisťovňa na jeho žiadosť znovu posúdi dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav a rozhodne o nároku na invalidný dôchodok a o jeho sume podľa zákona účinného od 1. januára 2010.

Ak po posúdení dlhodobu nepriaznivého zdravotného stavu po 31. decembri 2009 je poistenec invalidný, vznik invalidity sa znovu určí najskôr od 1. januára 2010 (§ 293ax ods. 2 zákona).

Podľa § 169c ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) doba nezamestnanosti získaná do 31. decembra 2000 sa hodnotí od 1. januára 2001 podľa predpisov platných v období, v ktorom táto doba bola získaná.

Podľa § 9 ods. 1 písm. d/ zákona o sociálnom zabezpečení ak zamestnanie trvalo aspoň rok započítava sa doňho ako náhradná doba, po ktorú sa evidovanému nezamestnanému vyplácala podpora v nezamestnanosti podľa osobitného predpisu.

Zo spisov vyplýva, že navrhovateľ žiadal o invalidný dôchodok žiadosťami z 27. januára 2006 a 16. apríla 2008, ktoré boli zamietnuté z dôvodu, že nebol invalidný, lebo miera poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou nebola viac ako 40 %. Proti rozhodnutiam zo 16. februára 2006, číslo X.X. a 26. mája 2008, číslo X.X. o zamietnutí invalidného dôchodku opravný prostriedok nepodal.

Žiadosťou z 30. septembra 2009 navrhovateľ požiadal o invalidný dôchodok od 30. septembra 2009 a posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Považská Bystrica v posudku z 3. novembra 2009 uzavrel, že navrhovateľ je invalidný s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 50 %, pričom dátum vzniku invalidity určil od 30. septembra 2009.

Na základe tohto posudku odporkyňa rozhodnutím z 27. novembra 2009, číslo X.X. žiadosť navrhovateľa zamietla preto, že navrhovateľ nezískal potrebný počet rokov dôchodkového poistenia pre nárok na invalidný dôchodok. V deň vzniku invalidity, teda 30. septembra 2009 získal len 1 rok a 52 dní doby dôchodkového poistenia (zhodnotená mu bola doba vedenia v evidencii nezamestnaných od 30. septembra 1999 do 31. januára 2000 a od 20. marca 2000 do 13. augusta 2000 a doba zamestnania od 1. februára 2000 do 14. februára 2000, od 14. augusta 2000 do 13. októbra 2000, od 6. novembra 2000 do 19. novembra 2000 a od 3. septembra 2001 do 29. októbra 2001).

Aj ďalší posúdili posudkoví lekári odporkyne, ktorí neskôr skúmali zdravotný stav navrhovateľa 25. marca 2010 a 12. apríla 2010, vyhodnotili lekárske nálezy zo zdravotnej dokumentácie navrhovateľa so zhodným záverom, že navrhovateľ je invalidný podľa § 71

ods. 1 zákona o sociálnom poistení s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 50 % od 30. septembra 2009 s tým, že zníženie intelektových a mnestickej schopností následkom opakovaných úrazov hlavy, bolo jednoznačne preukázané až psychologickým vyšetrením 20. októbra 2009. Predchádzajúce tri psychologické vyšetrenia takúto poruchu nezistili, preto dátum vzniku tohto ochorenia možno dokázať až v októbri 2009. Išlo o ľahkú až strednú deterioráciu, a tiež vzhľadom na prítomnosť organickej poruchy osobnosti navrhovateľa bol stupeň jeho ochorenia hodnotený v prospech navrhovateľa ako stredný, na hornej hranici zákonom stanoveného rozmedzia, teda 45 % pri rozhodujúcom zdravotnom postihnutí – organický psychosyndróm ľahkého až stredného stupňa podľa kapitoly V., položka 1 písm. a/ prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení. Za iné zdravotné postihnutie – ľahká hemiparéza (kapitola VI., oddiel A, položka 6 písm. b/ prílohy č. 4 zákona) bola miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť u navrhovateľa zvýšená o 5 %, celková miera poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je 50 %.

V konaní bolo dostatočne preukázané, že navrhovateľ je invalidný od 30. septembra 2009 lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má v porovnaní so zdravou fyzickou osobou pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 50 %, teda o viac ako 40 %. Rozhodujúce zdravotné postihnutie bolo dokázané psychologickým vyšetrením z 20. októbra 2009 a v troch predchádzajúcich psychologických vyšetreniach sa diagnóza organického psychosyndrómu stredne ťažkého stupňa nevyskytuje, dátum vzniku invalidity nie je možné v prospech navrhovateľa určiť inak ako dátumom požiadania a následného zistenia, teda od 30. septembra 2009. Určenie dátumu vzniku invalidity uvedeným dňom považoval odvolací súd za dostatočne preukázané. Z lekárskeho nálezov je zrejmé, že zdravotné ťažkosti navrhovateľa trvajú dlhšie obdobie, rozsah týchto ťažkostí však neodôvodňoval viac ako 40 % mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť už pred 30. septembrom 2009, o čom svedčia aj posudky posudkových lekárov sociálneho poistenia z 27. januára 2006 a z 29. apríla 2008.

Z uvedených dôvodov odvolací súd, na rozdiel od záverov krajského súdu, dospel k záveru, že posudky posudkových lekárov, ktoré boli podkladom pre napadnuté rozhodnutie odporkyne, sú úplné, objektívne a presvedčivé, logicky odôvodňujúce dátum vzniku invalidity navrhovateľa.

Pre vznik nároku na invalidný dôchodok však navrhovateľ nesplnil podmienku potrebnej doby 5 rokov dôchodkového poistenia, keď v období od 30. septembra 1999 do 29. septembra 2009 získal dobu poistenia len v rozsahu 1 roka a 52 dní.

S účinnosťou od 1. januára 2001 sa za náhradnú dobu nepovažovala každá doba nezamestnanosti, ale len doba po ktorú sa evidovanému vyplácala podpora v nezamestnanosti podľa osobitného predpisu (§ 9 ods. 1 písm. d/ zákona o sociálnom zabezpečení). Navrhovateľovi v období od 1. februára 2001 do 20. apríla 2001 a od 7. novembra 2001 do 27. novembra 2001, kedy bol evidovaný ako uchádzač o zamestnanie, podpora v nezamestnanosti vyplácaná nebola, preto uvedené obdobie nebolo možné považovať za obdobie dôchodkového poistenia.

Vzhľadom na uvedené mal odvolací súd za preukázané, že navrhovateľ nesplnil podmienku potrebnej doby dôchodkového poistenia podľa § 72 ods.1 písm. f/ zákona o sociálnom poistení (v znení účinnom do 31. decembra 2009), a preto navrhovateľovi podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení ku dňu 30. septembra 2009 nárok na invalidný dôchodok nevznikol.

Odvolací súd však nepovažoval za vecne správny ani názor krajského súdu, podľa ktorého ak nebolo právoplatne rozhodnuté o žiadosti navrhovateľa pred 1. januárom 2010, treba považovať žiadosť navrhovateľa, podanú pred týmto dňom aj za žiadosť, podanú podľa § 293ax zákona o sociálnom poistení (v znení zákona č. 449/2008 Z. z.) a odporkyňa má zisťovať, či navrhovateľ splnil podmienku potrebnej doby dôchodkového poistenia podľa § 72 zákona o sociálnom poistení účinnom od 1. januára 2010.

Z § 293ax ods. 1 zákona o sociálnom poistení (účinnom od 1. januára 2010) vyplýva, že o nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok podľa neho možno rozhodnúť len na základe novej žiadosti navrhovateľa o invalidný dôchodok k 1. januáru 2010 a po novom posúdení jeho zdravotného stavu k uvedenému dňu.

Najvyšší súd sa preto nestotožnil so záverom krajského súdu o potrebe zrušiť preskúmané rozhodnutie a napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 220 OSP zmenil a preskúmané rozhodnutie ako vecne správne potvrdil (§ 250q ods. 2 OSP).

Odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že navrhovateľ má možnosť požiadať o priznanie invalidného dôchodku od 1. januára 2010 novou žiadosťou prostredníctvom príslušnej pobočky Sociálnej poisťovne.

Odvolací súd nepriznal účastníkom právo na náhradu trov odvolacieho konania, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní úspech nemal a odporkyňa nemá nárok na náhradu trov konania.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 31. júla 2012

JUDr. Elena Závadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Dagmar Bartalská